

СТА НОВИЩЕ

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен

„доктор” на тема:

„ЕФЕКТИ НА ДУАЛНАТА ОБРАЗОВАТЕЛНА СИСТЕМА ВЪРХУ ЛИЧНОСТТА В КЪСНО ЮНОШЕСТВО”

на

Мария В. Солева

Рецензент: проф. дпсн. Наталия Хр.
Александрова - Международно
Висше Бизнес Училище

Дисертационната разработка на Мария Солева разглежда и представя един актуален за съвременната образователна система проблем. В този контекст разгръщането и прилагането на дуалната образователна система поставя редица въпроси и извежда изследователски ниши като ефектите и въздействията за развитието на личността на учащите се на етапа на късното юношество. Предвид спецификите на личностното развитие в този възрастов период, което е особено важно за по-нататъшното професионално и личностно развитие на учащите се в изследвания от докторантката възрастов период.

Същностен фокус на дисертационната работа е промяната на личността в хода на дуалната образователна система. В съответствие с темата на дисертацията първа глава разглежда, анализира и определено може да се каже, че докторантката задълбочено се спира на представянето на личността в психологията като психологически конструкт, както и факторите за личностното развитие и промяна. Пространно са представени теориите за личността –психоаналитичното направление например, което би могло да има един по-убран формат. В контекста на дисертационният труд проанализирано е юношеството и са представени автори и литературни източници с принос в проучването на този период от развитието на човека. В тази първа глава, представяща теоретичен обзор на дисертационната разработка е представена българската система за професионално образование, немската дуална образователна система, както и предимствата на тази дуална

образователна система и по-конкретно е отделено място за нейното описание във фирма „Пирин-текс” – България. Анализирани са проучвания за ефектите на формалното обучение и вида на образователната система върху формирането на личността на подрастващите. Смятам, че тези важни акценти в дисертационната разработка биха могли да бъдат обособени в отделна глава, независимо от относително малкият им обем. Представянето на теоретичната част на дисертационния труд е придружено с обобщения и мнения от самата докторантка.

Изследователската част на дисертацията ясно очертава целта, хипотезите, организационните и изследователски задачи. Описана е извадката на проучването, съставена от 32 юноши отпаднали от училище, обучавани по немската дуална образователна система и 32 юноши, обучавани по традиционната система в професионална гимназия „Димитър Талев”. Коректно е представен методическият апарат и типът проучване, етапите на емпиричното изследване, а също така основните статистически методи.

Конкретните данни от проведеното изследване, включващо три етапа представя докторантката като един прецизен и компетентен, коректен изследовател. При анализа на получените данни тя съответно проучва и установява спецификите по отношение на личностните особености поотделно за двете обособени изследователски групи и техните изменения в рамките на триетапното проучване. Сравнителният анализ е представен както между двете изследвани групи юноши, така и във всеки един от представените етапи. В рамките на „Дискусията” докторантката прави своите обобщения и интерпретации, извеждайки същностни генерирани изводи. Като цяло формулираните хипотези и получените резултати дават надеждна представа за ефектите от дуалната образователна система върху личността на юношите. В този ход на мисли смятам, че ефектите от дуалната образователна система имат не само функцията на промени в личността на юношите, но и своите формиращи приноси в личностното им развитие.

Детайлизираните и достатъчно убедително генерализирани изводи дават убедителни основания, които очертават предимствата на дуалната образователна система и то в рамките на личностното развитие на юношите.

По отношение на препоръки и бележки към дисертационната разработка бих искала да обърна внимание на някои повторения, които се срещат преди всичко в автореферата.

Имам следният въпрос към докторантката- Интересували ли сте се дали нашата образователна система някъде 60-70 те години не съдържаеше елементи на дуалната образователна система?

Напълно коректно докторантката е отбелязала ограниченията на своето проучване, което я представя като професионално изграден изследовател.

Определено трябва да се изтъкне, че дисертационната разработка е един сериозен изследователски труд, актуален за времето си и особено нужен на този етап от развитието на нашето общество.

Въпросът, коментариите и препоръките имат преди всичко пожелателен характер за бъдещи проучвания.

Независимо от направените бележки, препоръки и въпрос, бих искала да изтъкна, че представеният дисертационен труд е фокусиран върху изучаването на един особено актуален проблем, свързан и с адаптацията към работната среда и то във време, което се характеризира с особена мобилност на човешкия капитал.

Това ме мотивира да оценя достойно професионалната готовност на Мария Вълкова Солева за придобиване на образователната и научна степен „доктор” по „Педагогическа и възрастова психология” и препоръчвам нейният избор за „доктор” по „Педагогическа и възрастова психология”.

Рецензент:

12. 10.2021

София

/проф. Н. Александрова/